

Entrevista a Gabriel Ferraté, rector de la Universitat Politècnica de Catalunya

Gabriel Ferraté, el senyor rector

Fa algunes temporades la Reial Societat va guanyar la lliga de futbol per sorpresa quan, a poques jornades del final, anava classificada en tercer lloc. La Universitat Politècnica de Catalunya, aquest any, actua com la Reial Societat. Us en presentem l'entrenador.

Si hi ha alguna institució que trenca el gris i avorrit panorama universitari català, aquesta és la Universitat Politècnica de Catalunya. La UPC obre les planes de societat dels diaris barcelonins amb projectes agosarats, moderns i nous. Per exemple, gràcies a un conveni especial amb una empresa informàtica, els alumnes de la Politècnica podran connectar-se amb la Universitat per xarxa informàtica i accedir a tota la informació sobre classes, horaris, serveis, intercanvi d'apunts amb altres estudiants i altres possibilitats. Els estudiants que no tinguin ordinador tindran l'oportunitat de comprar-ne un a un preu més assequible si demostren que estan matriculats a la UPC.

Un altre d'aquests projectes és el de conversió del campus nord de la Universitat en un espai obert a la ciutat, amb una nova aula d'informàtica, diferents laboratoris, aularis, biblioteques, com també noves construccions i una gran àrea de serveis del campus que inclourà zones comercials i de lleure. Tot plegat, el primer intent seriós de posar en contacte físic una universitat amb la ciutat que acull les seves instal·lacions. La UPC ha gastat vora 7.000 milions de pessetes en aquest macroprojecte.

La Universitat Politècnica ha emprès una cursa que la pot convertir en la millor de l'estat. I al capdavant, tirant el carro, Gabriel Ferraté. Aquest reusenc —"Reus continua sent una ciutat industriosa i liberal"— ocupa el càrrec de rector des del 1972, any de la seva primera elecció, i s'hi ha mantingut amb una sola interrupció —l'any 1976, quan va ser nomenat director general d'Universitats. Va arribar a Barcelona de ben jove, on va estudiar a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials. Es va doctorar l'any 1958. L'any 1965 va obtenir la càtedra d'Automàtica de l'esmentada Escola, i més endavant va ser responsable del Departament d'Automàtica i Sistemes Híbrids de la Facultat d'In-

formàtica, fins que el 1969 dirigeix l'Escola d'Enginyers Industrials. El poeta Gabriel Ferrater, que va morir a Sant Cugat del Vallès l'abril de 1972, era cosí seu.

El rector de la UPC forma part d'aquella espècie d'hommes dels quals mai se sent parlar malament. Es podria atribuir al seu caràcter obert i assequible, o a la claredat i convicció amb què expressa les seves opinions, o a la integritat professional i ètica que ha acompanyat sempre la seva vida. Ens rep, mig constipat, al seu despatx de la Universitat.

"VOLEM ESTAR ENTRE ELS MILLORS"

—*¿La Universitat que vostè dirigeix va tan bé com es desprèn de les informacions periodístiques?*

—La UPC està en un procés dinàmic important. Hem aconseguit un dels primers objectius que teníem, que era disposar d'unes instal·lacions adequades per als estudis que donem. Per tant, la situació material ha quedat pràcticament resolta. En aquest moment, doncs, la nostra preocupació principal és donar servei. És per això que incrementem la xarxa informàtica, el servei d'esports, les biblioteques... Tot això marca la diferència entre una universitat que va bé i una que té la intenció de ser de les millors.

—*¿Catalunya té la Universitat que necessita? En realitat, ¿com veu la situació actual de la Universitat al Principat?*

—La veig en un moment positiu. Em dona la impressió que la Universitat catalana es troba en un procés d'expansió i millorament notable, tot i les mancances, i penso que l'autonomia ha sentat molt bé a les universitats, perquè l'autonomia representa major capacitat de decidir i, per tant, de responsabilitat.

—*¿La creació aquest curs de la quarta universitat Pompeu Fabra ajudarà a completar el mapa universitari del Principat?*

—La Pompeu Fabra és una universitat que treballa en un àmbit diferent al de la UPC. Jo desitjaria que la quarta universitat pogués absorbir en un futur un nombre d'estudiants més gran que l'actual, però cal tenir en compte que si vols fer una universitat, i no una acadèmia, no pots començar massificant-la.

—*¿Com veu la necessitat dels intercanvis entre universitats dels Països Catalans?*

—Només li posaré un exemple de com ho veig: nosaltres tenim un conveni amb la Universitat de les Illes Balears pel qual considerem els seus estudiants com si fossin de Catalunya, i per tant poden fer els primers cursos de les carreres tècniques a la UPC.

—*En una entrevista publicada a El Correo Catalán l'any 1981 vostè deia que...*

—*¿L'any 1981? ¡Ui! Això de llegir el que un ha dit abans és perillósíssim, ¿eh? Hi ha polítics que fan eliminar tot el que han dit abans...*

—*Estigui tranquil, que no és res comprometedor. Deia vostè que "el futur de Catalunya depèn del seu desenvolupament científic i tècnic". Deu anys després, ¿quin balanç en fa, d'aquest progrés?*

—Miri, al futur, no s'hi arriba mai, perquè, a mida que passa el temps, el futur canvia. De tota manera, el futur continua depenent del nostre desenvolupament tècnic i científic. Hem millorat molt, però cal estar alerta perquè el món de la ciència avança brutalment, i nosaltres també ho hem de fer. Això sí, posant-hi les components culturals necessàries: en un moment en què la humanitat es llança pels camins d'una guerra supertecnològica, és evident que la tècnica no ho ha de ser tot. A la Politècnica intentem donar una formació cultural el més equilibrada possible.

—*¿Cal deixar el progrés tecnològic en mans de la iniciativa privada?*

—No es pot dir que el progrés tecnolò-

gic sigui fruit únicament de la iniciativa privada, ni d'una obra de govern correcta. És resultat d'un tot. És evident que sense un bon govern i una bona iniciativa privada no hi ha res que funcioni. Jo crec en la llibertat i la capacitat de la iniciativa privada per tirar endavant les coses. La burocratització sempre m'ha fet por. A la nostra universitat intentem fer compatibles els dos conceptes: el servei públic als interessos d'una societat i l'eficàcia d'una gestió privada.

—*El Ministeri d'Educació té previst posar en marxa el pròxim curs el projecte del districte únic universitari. Vostè s'ha destacat en les seves crítiques a aquest pla. ¿Per què?*

—Jo sempre sóc crític amb tots aquells projectes legislatius que centralitzen decisions i que prenen responsabilitat al conjunt d'institucions de la societat. Conceptualment, sóc parti-

dari que cada universitat agafi els que consideri els millors alumnes de tot el territori de l'estat, amb total independència d'allà on hagin nascut o visquin. Però això ha d'estar fet a través de procediments regulats per la mateixa universitat, i no a través de sistemes uniformistes dictats des del centre. Una mobilitat volguda des de la universitat és la que hem aplicat en aquest conveni amb les Illes, com li

explicava abans. Em preocupen les repercussions polítiques i tècniques de procediments fets a cop de decret que crec que no funcionaran i que són un atemptat a l'autonomia.

—*¿Un atemptat a l'autonomia política o a la universitària?*

—A les dues. Que quedi clar que sóc partidari de la mobilitat, que és un concepte universitari positiu, però mobilitat no vol dir necessàriament que als estudiants, en el moment d'entrar a la universitat, se'ls forci a anar d'un lloc a l'altre. La mobilitat s'hauria de poder aplicar en qualsevol moment de la carrera. A més, quan el sistema és saturat, la mobilitat es converteix en una fallàcia. I en aquest moment el sistema està saturat; falten moltes residències d'estudiants, política de beques de desplaçament, etc.

—*Hi ha temors que la vinguda d'estudiants espanyols provoqui una recessió en el procés de normalització lingüística. ¿Comparteix aquests temors?*

—Pot causar uns certs problemes, però no crec que siguin gaire importants. Els estudiants castellanoparlants que puguin venir, per poca voluntat que tinguin, al

cap de quatre dies ja es podran entendre i relacionar en català. Si volen.

—¿Així, com algú ha dit, la universitat catalana no està en perill?

—Miri, jo ja he dit que, per principi, estic en contra de qualsevol imposició centralitzadora. Encara que m'agradi. Prefereixo decidir les coses jo, no que m'ho imposin. A mi, un decret centralitzador em posa els pèls de punta. Aquesta és la meva posició visceral. Ara bé, si l'intercanvi d'estudiants a nivell estatal es limita a un 5% de les places no ens desmuntaran el sistema lingüístic. Siguem realistes: a Catalunya ja en tenim, d'estudiants castellanoparlants, i hi ha convivència i tolerància. Aquí no hi ha batalles lingüístiques. Dit això, ratifico que el projecte de districte únic és un atemptat a l'autonomia política i a la de les universitats.

—¿Ha tingut oportunitat de dir tot això directament al ministre?

—A soles, no.

—I amb els rectors de les altres universitats catalanes, ¿n'ha parlat?

—Sí, però millor que els ho preguntí, a ells.

—¿Què en pensa el conseller Laporté?

—Ell està en contra del districte únic bàsicament pels mateixos motius que nosaltres i perquè és una esgarratinada més al concepte d'autonomia política.

—¿La seva postura definitiva, com a

rector de la UPC, sobre el tema dependrà del suport que rebí per part dels estudiants?

—Jo he de defensar les opinions dels òrgans col·lectius de la meva universitat, i en aquests moments, per sort, coincideixen tres opinions: la meva particular com a rector, la dels òrgans de govern col·lectius i la dels estudiants. Ara, si tinguéssim la desgràcia que els estudiants no s'oposessin al Districte Únic, ja no valdria la pena lluitar, ¿no?

"CONVERGENT ATÍPIC"

—A vostè fa anys li van dir que era un "convergent atípic".

—¿Ui! ¿d'això, en fa molts anys! Vostè deu haver regirat l'arqueologia periodística per trobar-ho...

—¿Per què creu que li van dir d'aquesta manera?

—Jo penso que a la Universitat la institució s'ha de posar per davant de les creences personals. Si això és ser un convergent atípic o un socialista atípic, doncs no ho sé. Per tirar endavant aquesta universitat he col·laborat amb tothom que ha calgut amb absoluta independència del seu color polític. Als membres dels equips rectorals que he tingut no els he preguntat mai les seves idees. Això no m'importa, sempre que siguin persones eficaçes i treballin amb il·lusió.

—Potser no és un convergent atípic,

però potser sí un home atípic.

—Jo crec que tots els homes són atípics. Per sort, els clònics encara no existeixen. Cada persona és una peça única, i aquesta és la riquesa de la humanitat. La naturalesa humana és tan variada que tot-hom és atípic.

—Vostè, tot i ser un home de ciència, col·lecciona poesia catalana, ¿no?

—Col·lecciono poesia catalana, però amb menys intensitat perquè no tinc temps de dedicar-m'hi massa.

—S'ha arribat a publicar que vostè acumula en un pis més de 6.000 volums. ¿La xifra és real?

—Sí, i encara ha crescut una miqueta, no massa. No tinc temps per passejar per les llibreries de vell. Es pot dir que a hores d'ara gairebé ho he deixat.

—¿Pensa reprendre algun dia la seva tasca col·leccionista? Ho dic perquè vostè ha anunciat que aquest és el seu últim mandat com a rector.

—Això no ho he dit mai, jo. Coneixent-me, m'estranyaria haver dit una cosa com aquesta.

—¿Podria, doncs, avançar si té ganes de continuar?

—Aquesta és una pregunta capciosa, perquè els estatuts de la UPC no permeten que em torni a presentar.

—Però amb una majoria del claustre es poden modificar els estatuts.

—Aquesta és una conversa inoportuna, en aquest moment.

"La guerra és sempre una mostra del fracàs de la humanitat".

JORDI MORERA

—*Canviem de tema, doncs. Vostè és especialista en sistemes de regulació del trànsit per ordinador. És una altra de les seves facetes desconegudes...*

—En vaig ser especialista fa anys. Ara els nous sistemes m'han sobrepassat.

—*¿Els seus ulls d'expert, o d'ex-expert, veuen una Barcelona caòtica pel que fa a la regulació del trànsit?*

—S'han fet moltes coses per l'ordenació del trànsit a Barcelona, però hi ha un problema d'origen, intrínsec a la concepció de la ciutat: Barcelona és una ciutat d'una densitat extraordinària, i això no té solució. La densitat d'habitants per metre quadrat i la mancança de zones verdes són tan grans que porten a una concentració del trànsit insostenible. La regulació super-sofisticada del trànsit, per si mateixa, no fa disminuir la quantitat de cotxes que circulen per una ciutat. Així, arriba un moment en què tot està saturat i no hi ha res a fer. El que s'ha de buscar són mètodes alternatius, que a vegades no són populars, com tancar zones de la ciutat al trànsit (com s'ha fet algun cop al Barri Gòtic), la instauració d'impostos especials molt poc simpàtics per poder entrar a segons quines zones, etc. Tot això acompanyat de una promoció encara més gran del transport públic, sobretot el metro, ampliant-ne el nombre de línies i disminuint les freqüències de pas entre un tren i el següent.

—*¿I què me'n diu, de la bicicleta?*

—És que Barcelona té el problema que és una ciutat amb moltes pendents i desnivells. Així com a la Haia i Rotterdam es pot anar en bicicleta perquè és pla, aquí no. Per això Barcelona és una de les ciutats del món amb més motos circulant: perquè les pendents són pronunciades i perquè el clima és força bo durant tot l'any. A Hamburg la moto es gela, plou i passes fred. Conclusió: no es compren motos perquè només hi podrien circular durant uns mesos determinats de l'any, i encara amb sort. Els factors climàtics també hi compten a l'hora d'analitzar els problemes de trànsit d'una ciutat.

—*¿Els problemes del trànsit barceloní no es podrien solucionar si la gent conduís de forma més civilitzada?*

—Jo crec que el conductor de Barcelona en general és bastant civilitzat i bastant ràpid. A Barcelona no es bada tant com a Madrid, per posar un exemple. Es va més ràpid. Aquí, a més, el conductor és més disciplinat que a altres llocs, on et trobes cotxes estacionats en doble i triple fila. A Barcelona això també passa, però no tant. Sí, hi ha més disciplina i més respecte al veí.

LA GUERRA

—*L'actualitat informativa mundial està marcada per la guerra del Golf. ¿Què es pot fer des de la Universitat da-*

vant una crisi d'aquesta magnitud?

—La UPC és partidària de la pau i que es compleixin totes les resolucions de l'ONU. Totes vol dir totes. La guerra és sempre una mostra del fracàs de la humanitat per trobar mitjans més pacífics per resoldre les seves diferències. No s'hi pot estar a favor de la guerra. El meu últim programa electoral deia textualment el següent: "la Universitat Politècnica de Catalunya ha de fer sentir la seva veu en els fòrums nacionals i internacionals, condemnant les guerres, la cursa d'armaments, la fam dels pobles, l'opressió, la injustícia i l'ús pervertit o incontrolat dels mitjans i dels recursos naturals". No hi ha millor resum de la meua postura que aquest.

—*Vostè és un home de ciència. La utilització flagrant de la ciència amb finalitats destructives, ¿quin sentiment li genera?*

—Força sovint la imatge que té la humanitat de la ciència i de la tècnica és que només serveixen per a destruir, i jo voldria que la gent tingués una visió més optimista. La ciència també serveix per posar a l'abast de les persones la cultura, per millorar la salut, per millorar l'alimentació, per millorar les condicions de vida. I també per contribuir a la democràtica. El mal no és en la ciència, és en les persones.

Eduard Voltas